

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΠΑΡΑΜΥΘΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ
ΕΛΘΟΝΤΑ ΕΚ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΚΑΙ ΛΑΒΟΝΤΑ ΤΑ ΣΚΗΠΤΡΑ
ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΠΟΘΑΝΟΝΤΟΣ

Χαίρω μὲν, ὦ θειότατε βασιλεῦ, ὁρῶν σε τὸν πάντ' ἄριστον ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου καθήμενον καὶ ἐ δίκαιόν τε ἅμα καὶ τοῖς ἡμετέροις οὐ μέσῳ συνοῖσον πράγμασι καλῶς ποιοῦν εἰς ἔργον ἐκβεβηκέναι, τὸ τε ὑπήκοον ἅπαν, ὥσπερ τινὸς αὐτοῖς ἐκ
 5 μηχανῆς θεοῦ παρακύψαντος, παιᾶνας ἄδειν καὶ δημοσίᾳ πανηγυρίζειν τῷ τε χεῖρε κροτεῖν πολλάκις ὑφ' ἡδονῆς ὡς πρὸς τρόπου τοῖς ἀθυμοῦσιν, εἴ τι περ αὐτοῖς ἐξαίφνης καὶ ὥσπερ ἐξ ἀφανοῦς γένοιτ' ἂν οὐ τῶν μετρίων χρηστῶν. Γέγονε γὰρ τῷ ὄντι οἶον εἶ, μηδὲ σωτηρίας τυχεῖν ἐλπίζοντες, εἶτα καὶ ὑπερφρονεῖν

Περιλαμβάνεται ἐν τῷ Παρισιακῷ 1191, φ. 16^α·20^β, αἰῶνος ιε' (N), Παρισιακῷ 817, φ. 149^α-157^α αἰῶνος ις' (Π), Βατικανικῷ 1098A, φ. 123^β-132^α, αἰῶνος ις' (B). Ἀμβροσιακῷ M 41 sup. φ. 50^α-63^β, αἰῶνος ιε' (A), Μαδρ: τείω 115 (4636), φ. 143^α-147^α, αἰῶνος ιε' (M).

Ξ=ἅπαντες οἱ κώδικες.

Ἐπιγραφή Ἰωάννου - ἀποθανόντος M: Παραμυθητικὸς τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον τὸν Παλαιολόγον ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου NIIBA. Ἐν δὲ τῷ B καὶ λατινιστὶ νεωτέρᾳ χειρὶ Ejusdem in Constantinum imperatorem consolatoria.

1. Χαίρω NIIBM: αἶρω A πάντ' M: πάντα NIIBA

4 ὥσπερ τινὸς ἔγραψα: ὥσπερ τινος Ξ 5. ἄδειν II BAM: ἄδειν N 6. τῷ NIIBM: τῷ ἐκ τῷ A 8. τῷ ὄντι N: τῶόντι Π: τῶόντι BAM 9. μηδὲ ἔγραψα: μὴδὲ NIIBA: μὴ M σωτηρίας ἔγραψα: σρίας NPB: ἰσρίας A: διορίας M

οἷοί τε ὄντες τοὺς πολεμίους ὥφθημεν καὶ ὥσπερ εἰ μηκέτ' ὄντες
αὐθις γεγόναμεν. Καὶ χάρις θεῶ μὲν οὕτως ἐπεὶ τῶν ἡμετέρων
βουλευσαμένῳ, σοὶ δὲ αὐτῷ τοσαύτης ἡμῖν αἰτίῳ τύχης γεγενη-
μένῳ· ἀνιῶμαι δὲ ὅμως, καὶ οὐκ ἄνευ ἀνίας, ὡς ἔοικεν, ἢ νῦν
ἡμῖν ἡδονή. Πλάτων δὲ αὐτὸς εἰ παρῆν, οὐχ ὅπως ἐκ μιᾶς κορυ- 5
φῆς οἶμαι ξυνῆφθαι δὴ ὄντε ταυτὶ, ἀλλὰ καὶ ἅμα ἐθέλειν ἔστιν
ὡς παραγίνεσθαι τοῖς αὐτοῖς εἶπεν ἄν, καὶ οὐκ ἐκείνως μόνον τὸν
θεὸν αὐτὰ διαλλάξαι. Ἀνία δὲ ἡμῖν ὅτι περ αὐτὸς οὐκ ἄνευ ἀνίας
οὐδὲ δακρύων εἶ, ἀλλὰ θρηνεῖς, οἶμοι, τὸν μέγιστον βασιλέα,
οὐκ ἀδελφοῦ περὶ σὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ πατρὸς φίλτρον ἐπι- 10
δειξάμενον, ὃ μὴ ξυνῶν τε αὐτὸς ἐχαλέπαινες καὶ νῦν οὐκ ἔχων
οὐκέτ' ὄντα ὄραν, δακρύεις μὲν οὐ μετρίως, σιγᾶς δὲ ἀφθόνως,
μεῖζον ἢ φθέγγασθαι τὸ πάθος οἰόμενος. Συμβαίνει δὲ σοὶ ταυτὶ
μετὰ πολλοὺς καὶ θρήνους καὶ δάκρυα, ὄρωντι μὲν ἐς ἡμᾶς ὥσπερ
τινάς υἱεῖς ὀρφανούς, τοῦ φύσαντος αὐτοῖς οἰχομένου, πολλοῖς τε 15
ἄλλοις καὶ δὴ καὶ τῇ σκευῇ τὴν ὀρφανίαν δηλοῦντας, βλέποντι δὲ
καὶ ἐς ἣν ἐκεῖνος ἔσωζε πόλιν, εἰκουῖαν σώματι τὸν ὀφθαλμὸν ἐκ-
κοπέντι ἢ πόλει μᾶλλον ἢς κατασειέται τείχη. Αὐτὸς τε οὗτος ὁ
χώρος, τό τε βῆμα ταυτὶ καὶ ὁ βασιλῆος θάλαμος ἀναμιμνήσκει
χρόνων ἐκείνων, οἷς τῷ μεγίστῳ ξυνῶν βασιλεῖ τῶν μὲν ἤκουες, 20
τὰ δ' αὐτὸς ἔλεγες, οὐκ ἀηδῶς θαυμαζόμενος.

1. οἷοί ΝΒΜ: οἷοι Α: οἷον Π ὥσπερ εἰ ΝΠΒΑ: ὡσπερεὶ Μ
3. αἰτίῳ τύχης ΝΒ: αἰτίῳ ΠΑ: εὐτυχίας αἰτίῳ Μ 6 δὴ
ὄντε ΠΒΑΜ: δύοντε Ν 7. παραγίνεσθαι ΝΠΒΑ: γενέσθαι Μ
οὐκ ἐκείνως ΝΑ: οὐκ ἐκείνως (ἐξ ἐκείνως) Β: οὐκ ἐκείνως Π:
οὐκ ἀκείνως Μ 8. αὐτὰ ΠΒΑ: αὐτὸ μόνοντος εἶτα κενοῦ χώρου Ν:
λείπει Μ δὲ ΝΠΒΑ: δ' Μ 9. εἶ Μ: λείπει ΠΝΒΑ τὸν μέ-
γιστον ΠΝΒΑ: λείπει Μ 11. ξυνῶν τε ΠΑΜ: ξυνῶν τὲ ΝΒ
οὐκ ἔχων ΠΝΒΑ: λείπουσι Μ 14. πολλοὺς ΝΠΒΑ: πούς Π
καὶ (θρήνους) ΠΝΒΑ: λείπει Μ 14-15. ὥσπερ τινάς Π: ὡσπέρ
τινας ΝΒΑΜ 17. ἐς ΝΠΒΑ: εἰς Μ 18. ἢ ΠΝΒ: ἢ ἐκ τοῦ τὸ
πρῶτον γραφέντος ἢ Μ: ἢ Α 19. ἀναμιμνήσκει ΝΒΑΜ: ἀνα-
μνησκει Π

Ἐγὼ μὲν οὖν ὦμην ὀψὲ γοῦν τοὺς ἡμετέρους δακρύων πε-
 παῦσθαι καὶ τέλος ἤδη ταῖς οἰμωγαῖς ἐπιθεῖναι· τὸ δὲ ἄρ' οὐχ
 οὕτως εἶχεν, ἀλλὰ πᾶν μᾶλλον ἢ περ ἐκεῖνο. Σοῦ γὰρ ἐκεῖνον
 δακρύοντος οὐκ ἔστιν ὅς οὐκ οἰμώζεται, οὐδὲ πηγὰς ἀφήσει δα-
 5 κρύων, τοῦτο μὲν μεμνημένος ἐκείνου καὶ ὅσα πέπονθεν εὔ, τοῦτο
 δὲ μὴ οἷός τ' ὦν ἀλγοῦντί σοι καὶ παθαινομένῳ μὴ ξυναλγεῖν. Οὐ
 μὴν ἄχρι παντός, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, οὐδὲ δίκαιον ὄλους οὕτω
 γεγονότας τοῦ πάθους ξυναυλιᾶν ἑτέραν αὖ πάλιν ξυστησαμένους
 ὀδύρεσθαι, ἀλλ' ἡμῶν τε αὐτῶν καὶ τοῦ κρείττονος γενόμενοι
 10 σχήματος, τὸν μέγιστον ὡς οἷόν τε βασιλέα νυνὶ παραμυθησώ-
 μεθα. Ἄλογον γὰρ ἂν εἶη καὶ λόγου πόρρω παντός αὐτὸν μὲν οἷς
 ὁρᾶτε τὴν ἀθυμίαν ἡμῖν διαλυῖσαι, ἡμᾶς δὲ αὐτοὺς μὴδ' ὄντινοῦν
 αὐτῷ λόγον παραμυθίας ἀντιπροσάξει, καὶ χαίρειν μὲν ὅτι περ εὔ
 ἐξαίφνης καὶ παρ' ἐλπίδα πεπόνθαμεν, μὴ κήδεσθαι δὲ ὅπως ὁ εὔ
 15 ποιήσας μὴ ἀνιῶτο, ἀλλ' ἀγαπᾶν εἰ ξυναλγοῦντες ἐκείνῳ μόνῳ
 ὀφθείημεν. Χωρὶς δὲ ἐκείνων, Ἑλλήνων ἴδιον οἶμαι τὸ φιλοσοφεῖν
 ἐπὶ πάθεσιν, ὥστε οὐκ ἄλλοτρίοις, οἰκείοις δὲ μᾶλλον χρησάμενοι
 ἐν καλῷ τοῦ σχήματος εἶημεν ἂν.

Φέρε δὴ οὖν ἄλλων μὲν ἄλλοις ἔστω λόγος, ἢ δεδύνηται
 20 ἕκαστος· ἡμεῖς δὲ οὐχ ὅσα δεῖ οὐδ' οἷα βεβουλήμεθά τε καὶ δεδυ-
 νήμεθα λέξομεν, ἀλλ' οἷα τῷ καιρῷ προσφορώτατα γένοιτ' ἂν καὶ
 ὦν λεχθέντων οὐτ' ἀδολεσχίας φευξοῦμεθα κόρον τε οὐδένα ταῖς
 ἀκοαῖς προξενήσομεν.

2. οὐχ ΝΠΒΑ: οὐχ' Μ 6. οἷός ΠΝΒΜ: οἷος Α τ' Μ: τε ΝΠΒΑ
 ἀλγοῦντί ἔγραψκ: ἀλγοῦντι Ξ ξυναλγεῖν ΝΒΑΠ: συναλ-
 γεῖν Π 8 αὖ ΝΠΒΑ λείπει Μ ξυστησαμένους ἔγραψκ: συ-
 στησαμένους Ξ 9. αὐτῶν ΝΠΒΑ: αὐτῶν Μ 10 οἷόν ΝΠΒ:
 οἷον ΑΜ βασιλέα ΝΒΑΜ: βασιλέαν Π 12. αὐτοὺς ΠΒΝΜ:
 αὐτοὺς Α μὴδ' Ν: μὴδ' ΠΒΑΜ 13 παραμυθίας ΠΒΑΜ:
 παραμυθίας Ν 14 ὁ ΠΒΑΜ: λείπει Ν 16 ἴδιον ΝΒΑΜ:
 ἴδιον Π 20 οὐδ' οἷα — λέξομεν ἐν τῷ κειμένῳ ΝΠΒΑ: πρόσ-
 θετα ἀνωθεν καὶ ἐν τῇ ὥφ Μ 22. φευξοῦμεθα ΠΒΑΜ: φευξοῦ-
 μεθα Ν

Τὸ μὲν οὖν ἐπὶ τοῖς οἰχομένοις οἰμώζειν καὶ ἀνιᾶσθαι εὐλογον
 ἂν τῷ δόξειεν εἶναι καὶ φύσει τοῖς ἀνθρώποις προσεῖναι· φιλαν-
 θρωπίας γὰρ ἴσως ἢ συμπαθείας ἢ τινος τῶν τοιούτων τεκμήριον
 γένοιτ' ἂν. Οἱ γοῦν πολλοὶ συμπαθεστέρους καλεῖν εἰώθεσαν οἱ
 σφόδρ' ἂν ὤμωξαν καὶ ἐδάκρυσαν καὶ τοῖς νενομισμένοις πόρρω 5
 παντὸς ἐχρήσαντο νόμου· οὗς δ' ἂν ἴδοιεν ἀδακρυτὴν τὴν συμφορὰν
 ἐνεγκόντας καὶ οἷον ἐπὶ τῷ πάθει φιλοσοφήσαντας ἐπεξέλθειεν ἂν
 εὐηθείας καὶ ἀναισθητόους, οἶμαι γε, νομιοῦσιν. Ἐμοὶ δὲ παντελῶς
 ἄλογον ἔδοξεν εἶναι καὶ πόρρω φύσεως ἀνθρωπίνης. Τό τε γὰρ
 ἑαυτὸν κατατρυχεῖν τῇ χαλεπωτάτῃ πασῶν δαπάνῃ μηδὲν ὄλως 10
 ἐξ ἐκείνης χρηστὸν ἐλπίζοντα, σφόδρα ἂν δόξειεν εὐηθες εἶναι,
 τό τε ἐφ' οἷς ἂν ἄλλως οὐχ οἷόν τε γενέσθαι μηδ' ἄπερ ἐφ' ἡμῖν
 ὄντα καὶ ἄλλως ἂν ποτε γένοιτο καταβοᾶν μὲν καὶ τύχης καὶ φύ-
 σεως, κόπτεσθαι δὲ μάτην καὶ ὀλοφύρεσθαι, μηδεμίαν ἐντεῦθεν
 προσδοκῶντα λύσιν δεινοῦ, μὴ ὅτι περ ἄτοπον, ἀλλ' οὐδὲ νοῦν 15
 ὄλως ἔχον ἐστίν. Ἡ τί μᾶλλον εὐλογον, ὅτ' ὄχρητό τις οἰμώζειν
 τε καὶ δακρύειν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πρὶν ἐκεῖνο συμβέβηκε, μᾶλλον
 δ' ἐξ οὗ γέγονεν ὁ μηδαμῶς ἐκεῖνο φευξόμενος; Οὐδὲ γὰρ πλέον τι
 τὸν φόβον ἔχειν ἔδει τῆς λύπης πλὴν εἰ μὴ τὰ ἐξ ἀνάγκης ἀγνοεῖν
 ὄλως ὁμολογήσαιμεν. Εἰ δὴ οὖν οὗτος ἐκάστῳ παρασταίῃ λογι- 20

1 σ 25,15 Τὸ μὲν οὖν —ἀποδείξεως κρείττονι ΝΠΒΑ: λεί-
 πουςι Μ, ἀντὶ δὲ τούτων φέρονται ἐν αὐτῷ (φ 144^{α-β}) τάδε· καὶ τὰ
 λοιπὰ πάντα τῆς παραμυθίας τοῦ λόγου εὐρήσεις εἰς τὸν ἔμ-
 προσθεν (κώδικος φ. 148^β κ. ἐ.) παραμυθητικὸν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς
 μητρὸς τοῦ βασιλέως· πρῶτον δὲ οὗτος ὁ λόγος συνετέθειτο καὶ
 μετὰ ταῦτα ἐκεῖνος. Ὅσα δὲ ἐν τούτῳ εἴρηται, κάκει εὔρηται
 ἀνευ τῶν προοιμίων καὶ ἐπιλόγων· ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ συμπερά-
 σματι τοῦ λόγου φαίνεται τις διαφορὰ ἐγράψαμεν ἐνταῦθα καὶ
 τὸ τέλος.

1. οἰχομένοις ΠΒΑ: οἰχομένοις Ν 3. ἢ τινος

ἔγραψα: ἢ τινός Ε 5. σφόδρ' ΠΑ: σφόδρα: ΝΒΑ 8. οἶμαι Π:

οἶμαι ΝΒΑ 12. οἷόν ΒΑ: οἷον ΠΝ μηδ' ΠΝ: μὴδ' ΒΑ

15. οὐδὲ νοῦν ΒΑ: οὐδὲν οὖν ΙΙΝ 18 πλέον Ν: πλέον ΠΒΑ

19. τὸν ΠΒΑ: λείπει Ν ἐξ ἀνάγκης ΝΒ: ἐξανάγκης ΠΑ

σμός, ὅτι περ αὐτὸς ἢ ὁ προσήκων οἰχθήσεται καὶ διὰ ταῦτα λυ-
πητέον ἐστὶ, τί γε ἄλλο πρὸς θεοῦ λοιπὸν ἐν τῷ βίῳ ἢ τὸ δακρῦειν
δήπου καὶ μηδέποτε τῆς λύπης ἀφίστασθαι; ἢ τῷ τραγικῆς σκη-
νῆς ἡμῖν ὁ βίος ὅλος διέστηκε, τὸ μακάριον δὲ ποῦ καὶ οὐ ἔνεκα
5 τὴν φύσιν φιλοσοφοῦμεν ἐργάζεσθαι; Οἴμαι δὲ ἡμᾶς ἐντεῦθεν καὶ
γένεσιν ἀναιρεῖν, εἰ μὴ λελήσμεθα καθ' ἡμῶν αὐτῶν καὶ γάμους
ποιοῦντες καὶ ὑμεναίους ἀδόντες καὶ παῖδας ἐκεῖθεν ἔσεσθαι φαν-
ταζόμενοι ἢ καὶ εἰς φῶς ἤκοντας ἐπὶ χρησταῖς ἐλπίσι καὶ τρέφον-
τες καὶ παιδεύοντες. Γενέσεως δὲ ἀνθρώπων μὴ οὔσης, σχολῇ
10 γ' ἂν ἄλλο τι τῶν ὄντων ὑπάρξοι, εἰ τᾶλλά γε πάντα ἐκείνης οὔ-
νεκα· οὐ τί ἂν τις ἀναπλάσαι δυνήσαιοτο πλασματωδέστερόν τε
καὶ ἀτοκώτερον;

Ἡδέως δ' ἂν ἐροίμην τοὺς ὅτ' ὄχρετό τις θρηνοῦντάς τε καὶ
δακρῦοντας· πότερ', ὅτι τεθνήξεται προειδότες ἢ τότε πρῶτον μα-
15 θόντες ἀξιοῦσι δακρῦειν; Εἰ μὲν γὰρ προειδότες, τί μὴ καὶ τότε
θρηνοῦντες ἐτύγγανον; Τὸ γὰρ ἐν προσδοκίᾳ δεινὸν τοιοῦτον ὡς εἰ
παρῆν, ἵνα μὴ λέγω δεινότερον. Εἰ δ' οὐκ εἰδότες, τί μαθόντες
αὐτὸ πάλιν τοῦ πάθους ἀφίστανται; Ἐχρῆν γὰρ μηδέποτε πάντως,
εἰ διὰ τὸ μὴ μαθεῖν οὐκ ἐδάκρυον, πλὴν εἰ μὴ τὸν χρόνον αἰτιῶτό
20 τις, ὅτι λήθης γε αἴτιος. Ἄλλ' οὐκ εὐλογον· εἰ γὰρ ἂ καλῶς
εἶχε ποιεῖν δυναμένῳ, ταῦτα τῷ χρόνῳ παραχωρήσοι τις, οὐχί
σφόδρα γε εὐηθες; Καὶ μὴν, εἰ μὲν ἀνθρώπῳ μόνον ἐνῆν τὸ λυ-
πεῖσθαι, φιλάνθρωπον ἂν ἴσως ἦν τὸ περὶ τοὺς οἰχομένους δα-
κρῦειν. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἄλλοις λύπη παρὰ τὸν ἄνθρωπον, οὔτ' οἰ-
25 κεῖον ἐκείνῳ γε τὸ λυπεῖσθαι, οὔτε παρὰ τοῦτο πώποτε φιλάν-
θρωπον εἶη γ' ἂν τι πεποιηκώς· ἄλλοις γὰρ ἂν μᾶλλον, οὐ τῷ

1. διὰ ταῦτα ἔγραψα: διαταῦτα E 6. λελήσμεθα N: λελή-
μεθα ΠΒΑ 7. παῖδας ΠΝΒ: παῖδες Α 10. ἄλλο N: ἄλλό
ΠΒΑ τᾶλλά ἔγραψα: τᾶλλα Α: τ' ἄλλα ΝΒ: τᾶλα Π 11. τί
ΠΒΑ: τί Ν ἀναπλάσαι ΠΒΑ: ἀναπλασαι Ν πλασματω-
δέστερον ΠΒΑ: πλασματοδέστερον Ν 13. θρηνοῦντάς ΝΒ:
θρηνοῦντας ΠΑ 21. τις ΠΝΒ: τίς Α

λυπεῖσθαι δεικνύοιτ' ἂν τὸ φιλόανθρωπον. Ἄλλὰ μὴν οἰκειότερον
 ἀνθρώπῳ λύπης κατακρατεῖν καὶ τῶν ἀλόγων ἄλλων παθῶν ἢ
 τούτων ἤσσω γενόμενον ἔξω λόγου παντός, ἴσον δ' εἰπεῖν ἑαυτοῦ
 καὶ τῆς οἰκείας φύσεως φέρεσθαι. Ἔσται γὰρ οἷον εἰ τὸν ἀμείνω
 δοριάλωτον ὁ χειρῶν ἄγοι λαβῶν ἢ εἰ δούλος δεσπότην. Χωρὶς δὲ 5
 τούτων, εἰ τῶν ἀλόγων ἢ λύπη κάκεινοις πάλαι τοῖς σοφωτέροις
 ζυγκατηρίθμητο, οὐκ ἔστι δ' ὅπως ποτὲ τὰ τοιαῦτα γένοιτ' ἂν ἢ
 τοιαῦτά γε λογικά, οὐκ ἂν οἰκεῖον ἀνθρώπῳ λεχθεῖη γ' ἂν τὸ λυ-
 πεῖσθαι, οὐδὲ λόγῳ ποτὲ χρωμένοις ἢ τοιούτοις προσεῖναι, ἕως ἂν
 ἕκαστον κατὰ χώραν ἰδίαν ἐστήξοι τῶν ὄντων καὶ τῆς οἰκείας 10
 φύσεως οὐκ ἕκσταίη.

Θαυμάζω δὲ, εἰ τῶν ὅσα μὲν παρ' αὐτὰ πρόσεστιν ἀνθρώποις
 ἐξ ἀνάγκης ἴν' ὥσι καὶ ὅπως σφίσιν αὐτοῖς ἢ περὶ λόγον ἐνέργεια
 γένοιτ' ἂν, ὅθεν τε τὸ εὖ εἶναι καὶ τὸ μακάριον δήπου περίεστι, μη-
 δὲν οἰκεῖον ἀνθρώπῳ μηδὲ λόγου μηδενὶ μετεῖναι, κἂν ἐξ ἀνάγκης 15
 προσῆ κἂν ὑπουργῆ πως τῷ λόγῳ, νομίζομεν. Ταυτὶ δὲ αὐτίκα
 μάλα λόγῳ τιμήσομέν τε καὶ περιάψομεν ἀνθρώπῳ μηδὲν ἐκείνῳ
 προσήκοντα, καὶ ταῦτα πόρρω τὸ εὖ εἶναι καὶ τὴν εὐδαιμονίαν
 διώκοντα. Οὐκ οὐνοῦ νομιστέον ἀνθρώπῳ ταῦτα οἰκεῖα, οὐδ' ἠντινοῦν

1. δεικνύοιτ' ΠNB: δεικνύειτ' A   ἀλλὰ μὴν ΠA: ἀλλα-
 μὴν NB: 2. ἄλλων BNA: λείπει Π   4 τὸν NAB: τὴν Π^{ον}
 5. δοριάλωτον ἔγραψα: δορυάλωτον Ξ   7 ὅπως ποτὲ ἔγραψα:
 ὅπως ποτε Ξ   τοιαῦτά B: τοιαῦτα ΠNA   9. ἢ BA: ἢ ΠN
 10. ἕκαστον NBA: ἕκαστον Π   χώραν A: χῶραν ΠBN
 ἐστήξοι NBA: ἐστήξοι Π   13. ἐξ ἀνάγκης A: ἐξανάγκης ΠNB
 ἴν' NBA: ἴν' Π   αὐτοῖς ΠN: αὐτοῖς BA   14. γένοιτ' ΠA:
 γίνοιτ' ΠNB   περίεστι AB: περίεστι Π: περίεστι N
 15. μηδὲ ἔγραψα: μηδὲ Ξ   ἐξ ἀνάγκης ἔγραψα: ἐξανάγκης Ξ
 16. νομίζομεν A: νομίζωμεν B: νομίζωμεν ΠN   17. τι-
 μήσομέν ΠNB: τιμήσωμέν A   περιάψομεν ΠA: περιάψο-
 μέν NB   19. οὐκ οὐνοῦ NA: οὐκ οὐνοῦ ΠB

αὐτοῖς μετουσίαν εἶναι τοῦ λογικοῦ, εἰ μὴ ὅσα γε πειθαρχεῖ τῷ λόγῳ καὶ μᾶλλον εἰ μὴ πραχθείη ἢ ἀμωσγέπως ἀνθρώπῳ γένοιτο εἶεν.

Εἰ δ' ἐξ ἀνάγκης ἄνθρωπος θνήσκει καὶ θανῶν ὅ τι μεγίστων κακῶν ἀπαλλάττεται ἢ καὶ τὸ μακάριον τέλος ἐκεῖνο κομίζεται, τὴν εὐδαιμονίαν, τί μᾶλλον λυπητέον, ἀλλ' οὐκ οἰστέον ἢ τί δακρυτέον, ἀλλ' οὐ πανηγυριστέον, εἰ γε μὴ μέλλοιμεν ἐκείνῳ δόξειν φθονεῖν τῶν ἀπαντησαμένων χρηστῶν καὶ ὅσα οἱ τῶν ἀγαθῶν προεγένετο;

10 Ὁ γὰρ ἄνθρωπος ἔστι μὲν οὐ τῶν ἀπλῶν καὶ αὐτὸς, οὐδ' ὅσα τῶν ἐνιαίων ἀπλῶς ὄντα τῶν σφῶν αὐτῶν οὐχ ὑπομένει διάζευξιν, ἀλλ' ὅσα τῶν τῆς ὑλαίας δυάδος ὄρων ἔσω γεγόμενα τοῦτο μὲν οἷς τὴν ἀρχὴν ξυνετέθη τὴν διάλυσιν εἴωθε πάσχειν, τοῦτο δ' οἷς τὰ ἀντικείμενά γέγονε τὴν ἀπ' ἀλλήλων ὑφίστασθαι φύσει τῶν
15 ἐναντίων διάστασιν. Βία τε γὰρ ἐς γένεσιν ὀτιοῦν ἅπαν ἐλαυνόμενα τῶν ἐναντίων χωρεῖ, αὐτά τε ταῦτα ἀλλήλοις ξυνόντα οὐκ ἔστιν ὅτε σφίσιν αὐτοῖς μαχόμενα παύεται, οὐδ' ἀλλήλων ἥσσω γιγνόμενα ταῖς μάχαις οὐ περιγίγνεται. Ξυνὸς ἐνυάλιος ἐκεῖνος τῷ ὄντι καὶ τὸν κτανέοντα κατακτάς. Διὸ φθαρὲν ἅπαν ὅ τι ἂν εἴποι
20 τις τῶν ξυγκειμένων ἐκποδῶν γεγόμενον οἴχεται καὶ γίγνεται τῶν μαχομένων ἐκεχειρία τις, μᾶλλον δὲ λάφυρόν τι καὶ ἀριστεῖον ἢ

1. λογικοῦ NBA: λογικοῦ ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος λόγου II
2. μᾶλλον IBA: μᾶλλ N 4. ἐξ ἀνάγκης ἔγραψα: ἐξ ἀνάγκης E
- 6-7. δακρυτέον NA: δαικρυτέον IB 7. μέλλοιμεν IBA: μέλλοι μὲν N
8. ἀπαντησαμένων NBA: ἀπαντήσαμένων II ὅσα PN: ὅσα BA 9. προεγένετο A: προσεγένετο IB: προσέγένετο N
10. ἀπλῶν NBA: ἀπλῶν II 14. ἀπ ἀλλήλων IIB: ἀπαλλύλων A 15. ὀτιοῦν IBA: ὀτιοῦν N
17. αὐτοῖς NA: αὐτοῖς BII 18. γιγνόμενα ἔγραψα: γινόμενα E περιγίγνεται ἔγραψα: περιγίνεται IBA: περιγίνεται N ἐνυάλιος ἔγραψα: ἐνάλιος E ("Ἴδε Ὀμήρου Ἰλιάδος Σ 309 καὶ τὸ ἀνάλογον χωρίον ἐν τῷ Παραμυθιατικῷ ὑπὲρ τῆς μητρὸς)
- 18-19. τῷ ὄντι N: τῶντι IBA 20. ἐκποδῶν IIA: ἐκποδῶν ἐξ ἐκποδῶν B 21. τις IIB: τις A

τοῦ ξυνθέτου φθορά. Οἷς γὰρ αὐτὸ μὲν οὐκ ἔστιν, εἰ μὴ ξυνεῖεν ἀλλήλοις ὁποιοιστισινούν δεσμοῖς, οὓς οἶδεν ἢ φύσις, τὰ ἀντικείμενα· πῶς γὰρ αὐτό τι ἂν εἶη, τῶν μορίων διεστηκότων, οἷς ὄλω τε αὐτῷ εἶναι καὶ ἀπλῶς εἶναι περίεστιν; αὐτὰ δὲ σφίσι μαχόμενα τὴν σὺν ἀλλήλοις οὐ φέρει δόλαιταν, ἀλλ' ἔργον ἐκάστῳ τοῦ πολεμίου πεσόντος ἐστήξειν αὐτὰ μάλα χωρὶς, ὁ πρὸς ἀλλήλα δῆπου τῶν ἐναντίων πόλεμος ἀπώλεια ἂν εἶη τοῦ ξυγκειμένου, τό τε μηκέτ' εἶναι τὸ ξύνθετον οἷον ἀνακωχαί τινες εἰκότως καὶ λάφυρα τῶν πολεμίων νομίζοιτ' ἂν. Οὐ μὴν ἀλλ' εἰ δυοῖν ὄντων, εἶδους μὲν, ἔν' εἶη τὸ ξύνθετον, ὕλης δ' αὖ πάλιν, ἵνα τὸ εἶδος ὑπάρχη, καθάπερ ἀνάγκη χαλκὸν εἶναι καὶ ξύλον, ἔν' εἶη κλίνη καὶ ἀνδρείας, οὐκ ἔστιν ὅπως ἂν ὑφ' ἓν εἶδος θάτερον σταίη τὸ ὑποκείμενον, οὐδ' ἡρεμήσει μένον πρὸς ὃ κεκίνηται, ἀλλὰ πρὸς ἅπαντα πεφυκὸς παρὰ μέρος ἐς ἕκαστον φέρεται τῷ μὴ πάνθ' ἅμα τῶν ὄντων ἔχειν λαβεῖν, πῶς ἂν εἶη τι φθοράν τε καὶ τὸ μηκέτ' εἶναι τῶν ξυγκειμένων ἐκπεφευγός; ἢ πῶς οὐκ ὀλίγον ἐντεῦθεν γενόμενον χρόνον καὶ οἷον μόνον φανέν ἔπειτ' ἐξαίφνης οἰχθήσεται; Πάντα μὲν γὰρ ἢ ἐν ἐκάστῳ ὕλη τὰ ὄντα τῷ πεφυκέναι δέχεσθαι πάντα, οὐδὲν δὲ ὅμως αὖ πάλιν τῶν ὄντων οὐ τῷ μηδὲν εἶναι μόνον ἐκείνων ὅσα γε τῶν ὄντων ἐστίν, ἀλλὰ καὶ τῷ μὴ πάνθ' ἅμα δύνασθαι κατ' ἐντελέχειαν εἶναι. Οὐδὲ γὰρ ἢ αὐτὴ καὶ μία τῷ ἀριθμῷ, οὐδ' ἐν αὐτῷ τῷ νῦν τοῦ χρόνου τῷ ἀμερεῖ, ἵππος ἅμα καὶ ἄνθρωπος εἶη γ' ἂν, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ὅπου γε μεταξὺ τούτων οὐκ ὀλίγα τὰ ὄντα, δι' ὧν ἤξειν ἀνάγκη τὴν ὕλην, γενέσει τε

1. ξυνθέτου ΠΒΑ: ξύνθετου Ν αὐτὸ ΝΒΑ: αὐτὸ Π
 3. αὐτό ΝΒΑ: αὐτός Ν 4. περίεστιν Β: περιέστιν ΠΑ:
 περίεστιν Ν 5. σὺν ΝΒΑ: συν Π 6. πεσόντος ΝΒΑ:
 ποσόντος Π ἐστήξειν ΠΒΑ: ἐστήξειν Ν 9. νομίζοιτ'
 ΠΒΑ: νομίζοντ' Ν 11. ἀνάγκη ΠΝΒ: ἀνάκη Α 16. ὀλί-
 γον ΝΒΑ: ολίγον Π 18 μὲν προσέθηκα ἐκ τοῦ Παρκαμυθη-
 τικοῦ ἐπὶ τῇ μητρὶ: λείπει Ε 20. πάνθ' ΠΒΑ: πὰνθ' Ν
 23. ὅπου ΠΒΑ: οὔπου Ν 24 τε Α: τὲ ΠΒ: τ- Ν

ἅμα καὶ φθορᾶ μεταβάλλουσιν, εἰ ἐξ ἀνθρώπου ἵππος ἢ τὸ ἀνά-
παλιν γένοιτο.

Χωρὶς δὲ ἐκείνων, ποῦ θήσει τις τὰς ἐναντίας τῶν ὄντων
ποιότητος; Ἄλλαι γὰρ ἄλλαι ἐξ ἀνάγκης περὶ τὴν σφῶν αὐτῶν
5 γένεσιν· ξυνεῖναι δ' οὖν τὰς τοιαύτας ἀλλήλαις οὐ τῇ πείρᾳ μόνον,
ἀλλὰ καὶ τῷ λόγῳ πάντως ἀμήχανον. Πῶς οὖν ἅμα πῦρ τε καὶ
ὕδωρ ἢ ὄλως ἵππος καὶ ἀνθρώπος; Διὸ δὴ καὶ ὄραν ἔξεστι πρὸς
ὀτιοῦν φερομένην τὴν ὄλην, καὶ ὁ μὲν εἶχε τῶν ὄντων αὐτίκα
μάλα προῖεμένην, οὐ δ' ἂν οὐ πολλῶ χρόνῳ πάλιν αὖθις ἐκσταίη
10 καὶ πόρρω γένοιτο, τοῦτ' ἔπειτα σφόδρ' ἐπειγομένην λαβεῖν καὶ
ὡσπερ ἂν εἰ χωρὶς ἐκείνου μηδέποτε γένοιτο. Οὐκ οὐτ' ἀνθρω-
πος ἄνευ ἀνάγκης, οὐτ' ἄλλο τῶν ὄντων οὐδὲν φθειρόμενον οἴχε-
ται. Πόθεν; εἰ γε φύσει πᾶν ὀτιοῦν ξυγκείμενον διαλύεται, οὐδ'
ἡμᾶς ἐφ' αἷς οὐκ ἔστιν ὅπως ἄλλως ἂν γένοιτο χρεῶν ἄχθεσθαί τε
15 καὶ χαλεπαίνειν, μᾶλλον δὲ κόπτεσθαί τε καὶ ὀλοφύρεσθαι καὶ
πηγᾶς ἄλλας μυθώδεις ἀφιέναι δακρύων· ὡσπερ ἐνίοις εἶδον πολ-
λάκις ἐγὼ καταχρωμένους τοῖς πάθεσι καὶ ὄλους γενομένους ἐκεί-
νων ἔξω λόγου παντὸς καὶ τῆς σφῶν αὐτῶν ἀξίας καὶ φύσεως φέ-
ρεσθαι.

20 Καὶ μὴν, εἰ μὲν ἀνθρώπος ὡς γε τᾶλλα τῶν ὄντων οὐκέτ' ἦν
αὐτίκα φθειρόμενος, ἢ μηδεμία μηχανὴ δήπου οὐδ' αὖ ἐλπίς
ὅπως ἂν πάλιν ἔσοιτο κατελείπετο, οὐδ' οὕτως ἂν ἡμῖν λυπητέα,
οὐδὲ δακρυτέα πόρρω τοῦ λόγου, ἀλλ' ὅσα μὴ γελᾶν ἔχοντες
μηδ' ἡδονῇ χρώμενοι ποιεῖν ὅσα ἂν ἐθέλουσι χαίροντες, ἠγαπῶμεν

2. γένοιτο NBA: γένοιοντο Π 3. τις ΠNB: τὶς A 4. ἐξ
ἀνάγκης ΠN: ἐξανάγκης ΒΑ αὐτῶν Π: αὐτῶν NBA 7. δὴ
ΠBA: δὲ N ἔξεστι NBA: ἔξεστι ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος
ἔξεστι μετὰ διαγραφὴν τοῦ στη Π 7-8. πρὸς ὀτιοῦν ΠNB.
προσοτιοῦν A 8. τὴν ἐν τῷ κειμένῳ ΠNA: τὴν πρόσθετον
ἀνωθεν B 15. ὀλοφύρεσθαι ΠBA: ὀλοφύρεσθαι N

20. τᾶλλα ἔγραψα: τᾶλλα Ξ 24. μηδ' A: μὴδ' ΠNB
ἡδονῇ NBA: ἡδονῇ ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος ἡδονῇ Π

ἂν φύσει καὶ ὅσα περ οὐκ ἄλλως ἂν ποτε γένοιτο, φιλοσοφία τε ἐχρώμεθα ἂν, μή ποτε φαύλως ὑπαχθῆναι καὶ ἀρχαϊκῶς φύσει δόξωμεν δεδιότες μηδὲ φανῶμεν τῆς ἡμετέρας ἀξίας ἀμηγέπη χείρους γενόμενοι. Ἐπεὶ δὲ θανῶν ἔτι ζῆ καὶ μόνον αὐτῷ διάλυσις γέγονε, μένει δ' ἔτι ψυχὴ καὶ μοίρας τετύχηκε κρείττονος, λόγος 5 τε οὐδείς οὕτω πιθανός, οὐδ' ὃν ἐχάλκευσεν ὁ Περίπατος, ὥστε ῥαδίως αὐτῷ πεισθέντας νομίσαι τοὺς ἡμετέρους μὴ οὐχὶ πάλιν αὐθις θεοῦ δυνάμει καὶ χάριτι καὶ θανόντα ποτὲ τὸν ἄνθρωπον ἀναστήσεσθαι, θρηνησομέν τε πόρρω τοῦ μέτρου καὶ ξυναυλίας ἄλλοτε ἄλλας ὀλοφυρόμενοι καὶ δακρύνοντες ξυστησόμεθα; 10

Καὶ πῶς εὖ φρονεῖν δόξομεν ἢ πῶς ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῆς ἡμετέρας δόξης καὶ πίστεως ἀξιά ποτε, φαίην δ' ἂν καὶ ξυνωδὰ, ποιησόμεθα, ἢ πῶς ἂν οὐκ ἄτοποι νομισθείημεν, εἰ δι' ὃν ὅτι τέθνηκε πενθεῖν ἀξιοῦμεν, τοῦτον ὅτι ζῆ θρηνησομέν τε καὶ ἀνοιμώξομεν; Καὶ μὲν δὴ καὶ εἴ τις ἐθελήσοι σκοπεῖν ὅσα πρός εστι τοῖς ἔτι 15 περιοῦσιν ἀνιαρὰ, εικότως ἂν οἶμαι μακάριον ἐρεῖν καὶ εὐδαίμονα τὸν οὕτω πολλῶν τε καὶ μεγάλων ἀπαλλαγέντα δεινῶν. Τί γὰρ ἐν βίῳ πρὸς θεοῦ τῶν ἡδέων ἢ τί τῶν ὄντων πέφυκε παραμένειν; Ἐγὼ μὲν οἶμαι τὸν βίον οὐ πολλῷ τραγικῆς διεστηκέναι σκηνῆς, οὐδ' ὅσα μίαν ἡμέραν ἦνθησέ τε ἅμα καὶ κατερρύη. Εἰ δέ τω μὴ 20 γνώριμα λέγομεν, τὴν ἀρχὴν μὲν ἄτοπον, εἰ πληττόμενος ὅλως τις οὐκ αἰσθάνεται, ἔπειτα θαυμαστὸν ἄγαν, εἰ μὴ πείρα τὸν βίον ἐγνώκει τις λυπηρόν· ἦτοι γὰρ ἀναισθησίας φευξεῖται ἢ μέτρον ὑπάρξεως οὐκ εἶχε τὸν χρόνον.

Ἄγνοήσει τοίνυν οὐδείς, οἶμαι, τῶν νοῦν ἐχόντων οἶος ὅ 25 παρῶν βίος καὶ οἶα τὰ ἐν αὐτῷ πάντα, ὡς ἄστατα δῆλα δὴ καὶ

1. ἄλλως ΠΒΑ: ἄλως^λ Ν 4. ἔτι ΝΒΑ: ἐτι Π 11. εὖ φρονεῖν ΠΑ: εὐφρονεῖν ΝΒ αὐτῶν ΠΝΑ: αὐτῶν Β 12. ἀξιά ΠΒΑ: ἀξιά Ν 13. ὅτι ΝΒΑ: ἄτι Π 15. ἔτι ΝΒΑ: ἐτι Π 17. πολλῶν ΠΒΑ: πολῶν Ν 21. τὴν ἀρχὴν ΠΝ: τὴν αρχὴν ΒΑ

μὲν ΠΒΑ: διὰ σημείου Λ πρόσθετον ἐν τῇ ᾠξ Ν 22. τις ἔγραψα: τις Ε 25. οἶμαι ΝΒΑ: οὔμαι Π 26. δῆλα δὴ ἔγραψα: δηλαδὴ Ε

οὐ βέβαια. Ἄλλ' αὐτίκα πάνθ' ὄντινοῦν, εἰ μὲν τῶν σοφωτέρων εἶη
καὶ ὅσοι τῶν ὀρωμένων ἕτερα μείζω καὶ τελεώτερα προσδοκῶσι,
καταγελαῖν ὃ τι μάλιστα βίου καὶ ὅσα περ ἐν αὐτῷ δυσχερῆ τε
ἅμα καὶ ἡδέα δοκεῖ· μυρία δὲ ἄρα δεινῶν ξυμβαίνει κατὰ τὸν
5 βίον καὶ σχεδὸν ἀνάγκη τούτων αἰεὶ τι παρεῖναι, χρόνος τε οὐκ
ἔστιν οὐδεὶς, ἐν ᾧ μηδὲν ἀνθρώπῳ δύσκολον ἀπαντᾷ· εἰ δ' αὖ
τῶν πολλῶν καὶ ὅσοι μάλιστα συζῶσιν αἰσθήσει, τῷ δέει κατε-
πτηχέναι τὸν βίον καὶ ὥσπερ τινὰ δεσπότην ἄλλον καὶ τύραννον
ἰταμώτατον δεδιέναι καὶ τὰς ἐκ τούτου τύχας τε καὶ στροφάς.
10 Βέβηκε γὰρ ὁ βίος ἐπὶ οὐδενὸς ἀσφαλοῦς, ἄνω δὲ καὶ κάτω φερό-
μενος καὶ νῦν μὲν ἐς εὐτυχίαν ἄγειν δοκῶν, νῦν δ' ἄλλους αὖ
ποιούμενος ἀνευδαίμονας, ἔστι δὲ οὗ τοὺς αὐτοὺς ἀνάγων τε καὶ
κατάγων, κύκλος τις εἶναι δοκεῖ τῷ λόγῳ στρεφόμενος· καὶ πέ-
πλασται δὲ τοιοῦτος τοῖς γράφουσιν. Αὐτὸς δὲ πολλάκις καὶ πρὸς
15 παῖδα παίζοντα τὸν βίον ἀντεξετάζω. Ὡς γὰρ ἐκεῖνος οὐδενὶ λόγῳ
φερόμενος οὐδὲ πρὸς οὐδὲν τέλος οὐδὲ σκοπὸν ἀφορῶν οἰκοδομεῖ τε
καὶ αὖ πάλιν ἄπερ ᾠκοδόμησε καθαιρεῖ, οὕτως δὲ καὶ ὁ παντὸς
οὔτινοςοῦν παιδὸς εὐηθέστερος βίος τῶν περὶ ἡμᾶς ἀπάντων οἰκο-
δόμος τε ὁ αὐτὸς καὶ καταλύτης ἐστίν, ἐκατέρων αὐτὸς ὢν δε-
20 σπότης καὶ πρύτανις τῶν ἐκ τῆς τύχης ἡδέων καὶ μῆ. Τί οὖν ἂν
πάθοι δεινὸν ὃ τῆς παιδιᾶς τοῦ βίου καὶ τῶν ἐκ τύχης ἀθυρμάτων
ἀπαλλαγεῖς ἢ πῶς ὁ θάνατος, τοσοῦτων κακῶν ἀπαλλάττων ἀν-
θρώπους, οὐκ ἂν εἰκότως εὐεργέτης τις αὐτῶν νομισθεῖη; Οὐδὲ
γὰρ δίκαιον ὄλωσ, οὐδ' ἐχρῆν αἰεὶ τῷ βίῳ τὸν ἄνθρωπον παίζε-
25 σθαι, οὐδ' ἐν οὕτῳ δεινῷ πελάγει καὶ κλυδωνίῳ χειμάζεσθαι. Ἡ

3. τε ΠΝ: λείπει ΒΑ ἄρα ΝΑΒ: ἄρ Π 5. αἰεὶ ΠΒΑ:
ἀεὶ Ν 8. ὥσπερ τινὰ ἔγραψα: ὥσπερ τινα Ξ 9. ἰταμώ-
τατον ΠΝΒ: ἰταμώτατον Α 13 κύκλος Α: κύκλός ΠΒΝ
14. πολλάκις ΝΒΑ: ἀλλάκις Π 18. ἀπάντων ΝΒΑ: ἀπάντων Π
22. τοσοῦτων ΠΒΑ: τόσοῦτων Ν 24 αἰεὶ ΠΒΑ: ἀεὶ Ν
25. δεινῷ ΝΒΑ: δινῷ Π

γάρ ἂν ἐν οὐδέν ἦν ἀνθρώπου τῶν ὄντων ἀνευδαιμονέστερόν τε καὶ δυστυχέστερον.

Ἄνευ δὲ τῶν εἰρημένων, εἴ τις ἀκριβῶς ἐξετάζειν ἐθελήσοι τὸν βίον, δίκαιος λογιστὴς τῶν παρ' αὐτοῦ δοκούντων ἡδέων τε ἅμα καὶ ἀλγεινῶν ἡμῖν καταστάς, εὐρήσει τῶν ἡδέων μὲν οὐ 5 πολλά οὐδ' ἄμικτα καὶ αὐτὰ, κακῆνὸν μόνον ἔχοντα πάντως ὅθεν αὐτοῖς γε καὶ τοῦνομα, ἀλλ' ἦτοι μεμιγμένα τοῖς ἀλγεινοῖς ἢ πραγμάτων ἀρχὴν καὶ κακῶν ἐτέρων ὑπόθεσιν. Ὁ γὰρ ἐκεχειρία τοῖς μαχομένοις, παρασκευὴ δῆλα δὴ πολέμου καὶ πραγμάτων ἄλλων μειζόνων ἀρχή, τοῦτο πᾶν ὀτιοῦν οἶμαι τῶν ἐν τῷ βίῳ 10 χρηστῶν, εἴ δὴ χρηστὸν γε λεκτέον παρ' εὖ φρονοῦσιν ὁ κακοῦ τινος αἰτιον. Ἀπόχρη γὰρ ἐνίους μόνους τοὺς γε πολλοὺς παρασύρεσθαι γοητεία τινὶ τῶν περὶ τὸν βίον σεσυλημένους, οἶμαι, τὰς φρένας καὶ τὸ λογίζεσθαι· ἀνδρῶν δὲ νοῦν ἐχόντων ἐκεῖνο μόνον ἠγεῖσθαι χρηστὸν, ὅπερ ἐθέλει τοιοῦτον οὐκ αἰσθήσει μᾶλλον 15 ἢ λόγῳ κεκρίσθαι καὶ ὅ γε τέλος ἢ 'κείνου ἔνεκα.

Τῶν ἡδέων μὲν οὖν, ὅπερ ἔλεγον, οὐ πολλά ἂν ὁ τὸν βίον ἐξετάζων εὐρήσοι, οὐδ' ὄσα μόνον ἡδέα ὄντα τῶν οὐ τοιούτων ὅλως ἀπήλλακται· ἐσμοῖς δὲ ὅλοις δεινῶν καὶ σμήνεσι τισὶ δυσχερῶν μυρίοις ἐντεύξεται. *Μυρία γὰρ κατὰ τὸν εἰπόντα δεινὰ 20 καὶ ἀνθρώπους ἀλάληται· | πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα, | νοῦσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρα ἢ δ' ἐπὶ νυκτὶ | αὐτόματοι φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι | σιγῇ, ἐπεὶ φωνὴν ἐξείλετο μητίετα Ζεὺς.*

Εἰ δὲ μὴ πάρεργον ἦν ἢ τοῦ καιροῦ πως ἔξω φερόμενον, κατ- 25

1 ἀνευδαιμονέστερόν τε ΒΑ: ἀνευδαιμονέστερον τὲ ΠΝ

9. παρασκευὴ ΠΝΑ: παρασκευὴ ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος παρασκευῆ Β δῆλα δὴ ἔγραψα: δηλαδὴ Ε 14. νοῦν ΝΒΑ: νῦν Π ἐκεῖνο ΝΒΑ: ἐκεῖνο ἐξ ἐκείνω Π 15. ἠγεῖσθαι ΝΒΑ: ἠγεῖσθαι Π 16. 'κείνου ΝΒΑ: κείνου Π 18. εὐρήσοι ΝΒΑ: εὐρήσοι Π 19. σμήνεσι τισὶ ἔγραψα: σμήνεσι τισὶ Ε

23. φέρουσαι ΠΒΑ: φέρουσα Ν

ἔλεξα ἂν ἡδέως οὐκ ἐλίγα τῶν ὅσοις ἐντυγχάνομεν ἐν βίῳ δεινοῖς·
 πάντα γὰρ ἀριθμῆσαι καὶ πέρας εὐρεῖν τὰριθμῶ ἀμήχανον οἶμαι
 καὶ λόγῳ καὶ μέλανι. Πλὴν ἀλλ' ἐκεῖνο χρή παρ' ὄλον τὸν λό-
 γον ἀναπεμπάζεσθαι τε καὶ θεωρεῖν, ὡς οὐ δι' αὐτὸν τι χρῆμα ὁ
 βίος οὐδὲ τᾶλλα πάντα γε τούτου ἕνεκεν, ἀλλ' ἔστιν οἶον ἢ νόσος
 5 ἐς τὴν ὑγίειαν ἢ, εἰ βούλει, μᾶλλον οἶον τὸ φαρμάκοις χρῆσθαι
 πρὸς τὴν αὐτήν. Ἀμέλει καὶ εἰ χρυσοῦ χωνευτήριον τόπος τε
 ἀγώνων καὶ θέατρον καὶ πλοῖον καὶ τὰ τοιαῦτα καλοῖτο, οὐ πόρρω
 τῆς αὐτοῦ φύσεως σχοίη γ' ἂν τὰ τοιαῦτα τῶν ὀνομάτων. Οὐ
 10 δι' αὐτὰ γὰρ κάκεινα, ἀλλὰ τῷ μὲν δόκιμος εἰ τύχοι χρυσοῦς, τῷ
 δὲ κότινος, τῷ δ' αὖ λιμὴν, ἐκτῆθη καὶ τὸ σεσῶσθαι. Ὡςπερ οὖν
 τῶν ἡδέων ἐν οὐδὲν ἐν ἐκείνοις, οὐδ' ὧν ἂν τις ἔλοιτο δι' αὐτὰ, εἰ
 μὴ ὅσα γε πρὸς τι τῶν εἰρημένων πεπέρανται, οὕτως οὐδ' ἐν τῷ
 βίῳ τῶν ὄντων οὐδὲν ὅπερ ἔξω τοῦ χοροῦ τῶν δυσχερῶν δικαίως
 15 ἐστήξει οὐδ' ὅπερ ὅπως οὖν ἡδέος μετεληφὸς ἀρχὴ τις οὐκ ἔσται
 πάλιν ἀνιαροῦ.

Τί ποτ' οὖν ἡμεῖς, οὕτως μὲν τοῦ παρόντος ἔχοντος βίου
 καὶ οἶον ἡμᾶς παίζοντός τε καὶ κύκλω τινὶ περιάγοντος, τοσοῦτων
 δὲ ὄντων ἀνιαρῶν, ὥστε μὴδ' ἐλεύθερον ἔἴην ἀναπνεῖν τὸν βιοῦντα
 20 μὴδ' ἔχειν ἐφ' ὅτῳ μᾶλλον ἂν αὐτὸν ἡδόμενον ἢ ἀνιώμενον αἰσθοίτο,

2. εὐρεῖν NBA: εὐρεῖν Π τὰριθμῶ NBA: τ' ἀριθμῶ B
 4. οὐ δι' αὐτὸν IBA: οὐδ' αὐτὸν N 5. βίος NBA: βίως Π
 τᾶλλα ἔγραψα: τᾶλλα Ξ ἕνεκεν NBA: ἕνεκεν Π
 6 ὑγείαν ἔγραψα: ὑγείαν Ξ 7. τε ΠΑ: τὲ NB 8. καὶ
 θέατρον προσέθηκα ἐκ τοῦ Παραμυθητικοῦ ἐπὶ τῇ μητρὶ: λείπει Ξ
 πλοῖον ἔγραψα: πλοῖς ἐν τῷ κειμένῳ NBA: πλοῖς πρόσθετον ἐν
 τῇ ᾧ Π 9. αὐτοῦ ΒΑ: αὐτοῦ ΝΠ 10. αὐτὰ ΠΒΑ: αὐτὰ Ν
 12 ἐν NBA: ἐν Π ἔλοιτο NBA: ἔλοιτο Π αὐτὰ NB: αὐτὰ ΠΑ
 13. οὐδ' ἐν NBA: οὐδὲν ἐξ οὐδ' ἐν Π 15. ὅπως οὖν NBA:
 ὅπως οὖν Π ἡδέος ἔγραψα κατὰ τὸν Παραμυθητικὸν ἐπὶ τῇ
 μητρὶ: ἡδέως Ξ μετεληφὸς ΠΑ: μετεληφὸς ἐκ μετεληφῶς
 Β: μετεληφῶς Ν 18. τοσοῦτων IBA: τὸσοῦτων Ν
 19 (καὶ 20) μὴδ' Π μὴδ' NBA αὐτὸν ΒΑ: αὐτὸν ΝΠ

βίον μὲν οὕτω περὶ πολλοῦ καὶ τὴν ἐνταῦθα πλάνην ποιούμεθα, καὶ ταῦτα μὴτ' ἀγνοοῦντες μῆτε μὴν οὐ παθόντες οἷς ἂν τις γνοίῃ παθῶν, ἄνθρωπον δὲ ἀνοιμώζομεν, εἰ πεφευγῶς ἐκεῖνον μυρίων ἀνιαρῶν ἀπαλλάττοιο, ἔξω γενόμενος κακῶν τε ἄλλων ἀπάντων καὶ δὴ καὶ τοῦ καθ' ἡμέραν δέους, πάσης ἡστινοσοῦν ἀνίας χαλεπωτέρου τυγχάνοντος; Ἡ πῶς οὐ μέλλομεν αἰσχυνεῖσθαι, εἰ τᾶλλα μὲν τῶν δεινῶν πολλάκις ὠφθημεν πεφευγότες καὶ που καὶ μακαρίους οὐκ ἔξω νενομίκαμεν λόγου τοῦς ὅτι πλεῖστον ἀφροστηκότας ἀνιαρῶν, αὐτὸν δὲ τὸν βίον, τὸ πάντων ὄντινωνοῦν κακῶν αἴτιον, αὐτὴν τὴν κορωνίδα τῶν ξυμφορῶν, οὐ μόνον οὐ κακῶν ἔσχατον ἡγησόμεθα, ἀλλ' εἰ μὴ κακῶς τις πέπονθεν ἄλλοτε ἄλλως ὑπ' ἐκείνου φερόμενος, σχετλιάσομέν τε καὶ ἀνοιμώζομεν καὶ κακοδαίμονα νομιούμεν ὅς ἂν τοῦ βίου τὴν ταχίστην ἀπαλλαγὴς ἔξω δεινῶν αὐτίκα καὶ τῆς ἐκ τούτων ἀνίας γένοιτο; Χωρὶς δὲ ἐκείνων, ἤτοι φαύλως τὰ πράγματα κρίνειν δόξομεν ἢ τὴν τοῦ φθογείν, εἰ τῷ παθεῖν εὖ ξυμβέβηκεν, οὐκ ἀποφευξόμεθα δόξαν. Ὅλως δὲ, εἰ μὲν τοῦ βίου τέλος ἐν οὐδὲν ἦν, ἀλλὰ φροῦδα πάντα θανόντος ἀνθρώπου γίγνεται, οὐδ' οὕτως ἂν ἦν τῶν μετρίων ἐπ' ἐκείνῳ δακρῦειν καὶ ὀλοφύρεσθαι· ἐξ ἀνάγκης γὰρ ἂν ἦν καὶ οὐκ ἦν ἄνευ ἀνίας ἐν τοῖς τοιοῦτοις δακρῦειν· πλὴν οὐκ ἀπεῖναι λόγου παντὸς οὐδὲ τῆς τοῦ πρέποντος ἀπάσης ἀφροστηκένας πάντη καὶ τοῦ δικαίου μοίρας ἐδόκει. Τὸ γὰρ ὄντα μηκέτ' εἶναι φθειρόμενον, κἂν ἐξ ἀνάγκης ξυμβαίῃ, τοσοῦτον εἰκότως ἐς ἀθυμίαν δόξειεν ἂν ὅσον ἐς ἡδονὴν τὸ μηδέποτε τῶν ὄντων εἶναι πεπαῦσθαι.

2. ἀγνοοῦντες ΠΒΑ: ἀγνοοῦντες Ν 4. ἀπαλλάττοιο ΠΒΑ: ἀπαλλάττοιστο Ν 5 καθ' ἡμέραν Α: καθημέραν ΝΠΒ 6 τᾶλλα ἔγραφα: τᾶλλα ΝΠΑ: τ'ᾶλλα Β 8. ἔξω νενομίκαμεν ΒΑ: ἔξω νένομίκαμεν Π: ἔξων ἐνομίκαμεν Ν 9. βίον τὸ ΝΠΒ: βίον τὸν ἐκ τοῦ Α ὄντινωνοῦν ΝΒΑ: ὡστινοῦν Π 13. τὴν ταχίστην Ν: τὴν ταχίστην ΠΒΑ 18. γίγνεται ΝΠΒ: γίνε^γται Α οὕτως ΝΒΑ: οὕτως Π 21 (καὶ 23). ἐξ ἀνάγκης Α: ἐξανάγκης ΝΠΒ 22. μηκέτ' ΝΒΑ: μηκέτ' Π